

Potpukovnik
TOMISLAV PERUNIČIĆ

TITOVA VOJNA MISAO — IZVOR I NADAHNUĆE U OBUČAVANJU I VASPITAVANJU MLADIH STAREŠINA

Epohalno revolucionarno delo druga Tita bilo je i ostaje neiscrpan izvor inspiracije i nadahnuća za milione ljudi svih uzrasta u našoj zemlji i širom sveta u njihovim progresivnim opredeljenjima, težnjama i praktičnim nastojanjima da žive život dostojan čoveka. Zbog njegovog revolucionarnog optimizma i duboke istinske povezanosti sa slobodom i sudbinom čoveka, sa budućnošću, zbog njegove večne mladosti, Titovo delo su oduvek posebno prihvatale i iznova prihvataju mlade generacije.

Potvrdu za to nalazimo u odnosu naše omladine prema narodnooslobodilačkom ratu i revoluciji, obnovi i izgradnji zemlje, prema putu kojim idemo. Na porukama sadržanim u tom delu svaka nova generacija nalazi mogućnost i način da se potvrdi i dokaže u svojim progresivnim opredeljenjima.

To se tiče manje ili više svake oblasti našeg društvenog života, svake delatnosti, uključujući i vojnu.

Vojna dimenzija Titovog grandioznog revolucionarnog stvaralaštva, tj. njegova vojna misao, dominira u našem revolucionarnom pokretu od onih vremena kada je Partija krajem tridesetih godina prihvatila njegovo stvaralačko marksističko shvatanje o tzv. vojnom pitanju, izjasnivši se za odlučan otpor fašizmu. Na tom opredeljenju izrasli su naši prvi vojni kadrovi u liku revolucionara komunista

koji se nisu ni za trenutak kolebali da povedu narod u oružanu borbu, da se prihvate stvaranja revolucionarne vojne sile koja će biti u stanju da realizuje vojno-strategijske ciljeve koji su proistekli iz društveno-političkih ciljeva narodnooslobodilačkog rata, tj. borbe za potpuno nacionalno i socijalno oslobođenje svih naroda i narodnosti Jugoslavije.

Bezrezervno prihvatajući Titov originalan odnos prema materijalnoj snazi i ratnoj veštini, prema vrednovanju strategijskih elemenata i njihovom shvatanju, ti vojnički »nekvalifikovani« kadrovi uspjeli su stvoriti revolucionarnu armiju novog kova i sa njom pobjedonosno završiti oslobodilački rat i autentičnu socijalističku revoluciju. Time su na najbolji mogući način u praksi verifikovani temeljni stavovi Titove vojne strategije: o narodu okupljenom oko političke platforme KPJ kao nepresušnom izvoru vojne sile moćnije od neprijateljeve; o osloncu na sopstvenu snagu kao bitnom preduslovu za realizaciju prava naroda da nezavisno, samostalno i slobodno uređuje svoj život i položaj u svetu; o borbi protiv okupatora i kvislinga raznih boja svim raspoloživim sredstvima političke, vojne, ekonomske, diplomatske i druge prirode na svim poljima i u svim situacijama; o dominantnoj ulozi oružane borbe bez koje ne može biti pobjede u ratu; o primarnosti ljudskog faktora među ostalim faktorima oružane borbe; o opštejugoslovenskom karakteru vojnih dejstava i njihovoj idejnoj i strategijskoj povezanosti; o obliku rata i oblicima oružane borbe; o zahtevima za neprekidno posjedovanje inicijative, dejstva u skladu sa situacijom i bez šablona i dr.

Iz ovakvih stavova Tito je u svojstvu vrhovnog komandanta još na samom početku ustanka svom starešinskom kadru postavio dva sasvim praktična uslova na čijem je doslednom poštovanju uporno insistirao. To su izbegavanje frontalnih, osobito defanzivnih dejstava i saznanje da su vojni i politički zadaci jedinica neodvojivi, tj. da izvršenje jednog podrazumeva realizaciju drugog. Time je, u stvari, odbacio sva poznata »pravila« ratovanja i ostavio starešinskom kadru maksimalan prostor za inicijativu i stvaralaštvo, ali mu je nametnuo ogromnu odgo-

vornost pred pokretom. Upravo je to ubrzalo razvoj originalne ratne veštine neshvatljive za vojne eksperte okupatora i njegovih slugu od prvih sudara sa njima pa sve do njihovog konačnog poraza.

Istaknute dve Titove maksime ispoljile su, po mom mišljenju, snažan uticaj u dva pravca:

prvo, na razvoj izrazito ofanzivnog duha i, s tim u vezi, veoma raznovrsnih vidova aktivnih dejstava, što je narodnooslobodilačkom ratu u celini dalo vid rata u pokretu, odnosno manevarskog rata, i

drugo, na sastav, organizaciju, rukovođenje, unutrašnje odnose, odnosno na karakter razvitka naših oružanih snaga i njihove zadatke u narodnooslobodilačkom ratu.

Manevar u Titovoj vojnoj strategiji predstavlja sintetizovanu dijalektičku vezu i izraz za ofanzivna, aktivna dejstva kao imperativ za posedovanje inicijative bez obzira na snagu neprijatelja i adekvatne oružane snage sposobne da primene odgovarajući manevar i realizuju cilj koji se želi postići.

Upravo zbog toga manevar zauzima jedno od centralnih mesta u njegovoj vojnoj misli. U njemu Tito vidi bitnu pretpostavku, uslov za uspeh, za nadmoćnost nad neprijateljem na izabranom pravcu — mestu u određenom momentu, za eliminisanje njegove opšte i tehničke nadmoćnosti, za izvlačenje snaga ispod udara izrazito nadmoćnijih snaga neprijatelja, za povezivanje prostorno odvojenih borbenih dejstava, rasplamsavanje ustanka i borbe u novim područjima, nanošenje odlučujućih uništavajućih udara grupacijama kvislinga u skladu s ciljevima revolucije. Najzad, manevrom snaga tada već moćne armije Tito dočekuje na granicama naše domovine, tj. na Soči na zapadu i na Timoku na istoku, savezničke armije i iz tih pozicija reguliše dalja zajednička dejstva protiv zajedničkog neprijatelja.

»Vetom« na kruta, frontalna i uopšte šablonizirana dejstva u početku narodnooslobodilačkog rata, Tito je široko otvorio vrata najraznovrsnijim formama i oblicima manevra u svim vidovima borbenih dejstava, najpre na nivou partizanske taktike, a kasnije taktike jedinica Narodnooslobodilačke vojske, zatim na nivou operatike, i konačno u

strategijskim operacijama za konačno oslobođenje zemlje. Uopštavajući u borbi proverena iskustva, uvek i iznova ceni značaj manevra, uočava narasle mogućnosti svoje armije i iznalazi najcelishodnija rešenja za njeno angažovanje i po mestu i vremenu, i po mogućnosti postizanja iznenađenja, brzine i siline nanošenja i izvođenja udara, čime povećava snagu manevra.

Titovo shvatanje ratne veštine u celini, a u odnosu na značenje i snagu manevra posebno, brzo su usvajale hiljade mladih starešina Narodnooslobodilačke vojske i partizanskih odreda Jugoslavije na svim nivoima rukovođenja i komandovanja. I ne samo usvajale, već u surovim uslovima rata neprekidno obogaćivale novim rešenjima, sadržajima, oblicima i formama. Primena manevra je postala pravilo praktičnog ponašanja u svakoj borbenoj radnji, u svakom obliku dejstva — i u napadu i u odbrani i probou iz okruženja, u izvlačenju iz dodira i u njegovom uspostavljanju, u odstupanju i nastupanju. Početak svakog marša ili pokreta predstavljao je i početak novog manevra.

Poseban kvalitet manevra u narodnooslobodilačkom ratu ogleda se u veštini kombinovanja taktičkih i operativno-taktičkih manevara na širem prostoru po jedinstvenoj zamisli. Time su postizani krupni rezultati i stvarani uslovi da se narastanjem Narodnooslobodilačke vojske i stvaranjem operativnostrategijskih grupacija preduzimaju sve krupniji poduhvati, uključujući i strategijski plan za definitivno oslobođenje zemlje.

Uspešnom izvođenju manevra veoma je pogodovalo postojanje teritorijalne komponente u liku partizanskih odreda, samostalnih partizanskih bataljona i drugih organizacionih oblika, a i ilegalnih grupa na teritoriji pod privremenom kontrolom okupatora i kvislinga i sl. Te snage su bile u stanju da svojim dejstvom privuku pažnju neprijatelja i vežu ga za sebe u vremenu i na prostoru koji je omogućavao jedinici NOV izvođenje manevra i nanošenje iznenadnog udara koji se redovno završavao efektnom pobedom. To se odnosi i na pružanje obaveštajnih i drugih podataka neophodnih jedinicama koje su pri-

stizale iz drugih područja, te organizacije njihovog pozadinskog i drugog obezbeđenja.

Titova vojna misao, prisutna najširem auditoriju kroz rezultate naše Narodnooslobodilačke vojske, kroz blistave pobeđe u narodnooslobodilačkom ratu, kroz slavne podvige naših jedinica, boraca i rukovodilaca, već godinama snažno motiviše hiljade mladih ljudi da se opredeljuju za profesionalni vojnički poziv. To predstavlja neprocenjivo važnu pretpostavku da kroz obrazovno-vaspitni proces u toku školovanja, a zatim i druge organizovane forme i individualne napore potpuno ovladaju i usvoje to delo kao svoje. Ukazujući na neke aspekte Titove vojne misli, posebno na značaj koji pridaje manevru, hteo sam da naglasim aktuelnost te misli danas, adekvatno mladosti njegovog celokupnog revolucionarnog stvaralaštva.

Mogu sa sigurnošću da tvrdim da sve posleratne generacije starešina naše Armije Titova vojna misao inspiriše i nadahnjuje i u opredeljenju za svoj poziv i u obučavanju i vaspitavanju svojih potčinjenih. Mladi starešinski kadar usvaja tu misao i pretače je u teoriju i praksu opštenarodne odbrane, u naše, titovsko shvatanje društvene suštine, uloge i karaktera naše Armije kao neodvojivog dela samoupravnog socijalističkog društva.

U dodeli drugu Titu zvanja prvog doktora vojnih nauka u nas nalazimo obavezu da još celovitije i potpunije upoznamo delo našeg Vrhovnog komandanta, da se njime nadahnjujemo i da ga stvaralački primenjujemo.